

Hoofdstuk Z: Oorlogsverhalen Pejjerlandj e.o.

In dit hoofdstuk zal aan de orde komen:

- Het dramatische oorlogsverhaal van Teun van Tieske Op het Veld van Echterbosch, die op het verkeerde moment op de verkeerde plaats aanwezig was en door Duitse soldaten op 11 oktober 1944 in Vlodrop doodgeschoten werd.

Foto voor het geboortehuis van Teun op de Echterbosch met zijn ouders en drie broers. 3^e van links is Teun. Het gezin bestond uit 8 jongens en 1 meisje (Merieke)

- De razzia op St Joost op 11 oktober 1944 en de ontsnapping uit de Duitse “Knechtschaft” door Bair van Koab Hannen, Mart Smeets en Harie Janssen allen van St. Joost

©: copyright Pejjerlandj: P. Aben/R. Rutten

Verhaal van Harie Janssen, destijds woonachtig aan Brachterzijde te St. Joost, dat zich afspeelde in de periode van 11 oktober 1944 tot aan de bevrijding op 22 januari 1945.

Voorwoord:

Piet Aben had vernomen dat Harie nog wel een interessant oorlogsverhaal in de “aanbieding” had, waarin het mysterie van het doodschieten van Teun Op het Veld, van de Prinsebaan te Echterbosch, in Vlodrop waarschijnlijk opgelost zou worden.

Het doodschieten van Teun van Tieske te Vlodrop is altijd in nevelen gehuld geweest, ook voor de familie.

**Teun Op het Veld met zijn geliefde Anna Geerlings
waarmee hij in mei 1945 zou gaan trouwen**

Aangezien Harie Janssen waarschijnlijk wat licht zou kunnen brengen in deze duistere zaak heeft Piet Aben een afspraak gemaakt met Harie Janssen.

Samen met René Rutten heeft hij op 30 juni 2011 een bezoek gebracht aan Harie die op dat moment nog ter revalidatie in het verzorgingstehuis de Egthe was.

Piet heeft een duidelijk verslag gemaakt van deze bijeenkomst.

Aangezien Harie echter diverse keren de naam heeft genoemd van Mart Smeets, ook van de Brachterzie en inmiddels 87 jaar, een van zijn companen bij de gedwongen tewerkstelling in en de vlucht uit Duitsland is Mart naderhand, op advies van Harie, geraadpleegd. Op enkele kleine finesses na, die we in het verslag verwerkt hebben, kon hij zich in het verhaal goed vinden.

Gegevens die we van de familie van Teun verkregen hebben, hij heeft nog een zus van 88 jaar die nog goed bij de pinken is, zijn ook opgenomen zodat we een zo nauwkeurig beeld kunnen schetsen van het drama wat zich destijds heeft afgespeeld.

Harie Janssen heeft tevens op indrukwekkende wijze zijn verhaal gedaan over zijn gedwongen verblijf in Duitsland, in de omgeving Van Wassenberg en hun ontsnapping en de lijdensweg naar huis waar hij in de periode van 20 december 1944 tot 22 januari 1945 een onderduikersleven geleid heeft. Bij ontdekking zou hij door de Duitsers zonder meer doodgeschoten zijn.

Het verhaal van Piet met de aanvullingen die naderhand verkregen zijn gaat hierbij.

Het Verhaal

Op bezoek bij Harie Janssen.....

Laten wij hem even voorstellen:

Harie is geboren op de Brachterzie in 1927 en woont tegenwoordig in Roosteren. Hij heeft een opleiding genoten tot automonteur.

Momenteel is hij herstellende van 'n knieoperatie in het Zorgcentrum de Egthe.

Harie is nu 84 jaar jong. Achter de rollator loopt hij heel netjes en zijn memorie: gewoonweg perfect.

We laten Harie aan 't woord en hij schetst eerst de situatie destijds:

We schrijven 11 oktober 1944, kermisdinsdag.

Algemeen was men van mening dat de oorlog spoedig afgelopen zou zijn. Maastricht was reeds bevrijd en de geallieerde legers kwamen langzaam dichterbij. Maar toen sloeg 't noodlot toe. 't Front kwam tot stilstand tussen Born en Susteren aan de Vloedgraaf. Rampzalig waren de gevolgen voor de mensen van Midden Limburg. Ze gingen verschrikkelijke maanden tegemoet.

De Duitsers zagen natuurlijk ook het einde naderen. Ze werden steeds driester; brutaler en gemener tegenover de inwoners. In St. Joost hadden ze alle vee gevorderd. Dit was bij elkaar gedreven in de weilanden rondom Schrevenhof. De dieren werden natuurlijk bewaakt: door één soldaat.

Enkele mensen van St. Joost hadden dit natuurlijk "in de smiezen." 's Nachts werden enkele dieren "ontvreemd." In de morgen uren hadden de Duitsers direct in de gaten dat er enkele beesten verdwenen waren. Ze zwoeren wraak. Ze gingen niet alleen op zoek naar de verdwenen dieren, maar hielden tegelijkertijd een razzia. Mannen, die niet op tijd hun schuilplaats hadden kunnen bereiken, werden opgepakt en meegenomen naar de Brachterzie.

Harie was toen werkzaam op de boerderij van zijn vader. Hij had net een wagen bieten geladen op de Steil en was op weg naar huis. Toen werd hij door de Duitsers opgepakt. De bieten werden afgeladen en paard en wagen werden gevorderd.

Toevallig kwam Teun Op 't Veld van Maria Hoop daar langs gefietst. Zijn ouders hadden hem naar Maasbracht gestuurd naar het "schepenkerkhof." De Duitsers hadden alle schepen met springladingen tot zinken gebracht. Eén van de schepen was geladen met consumptie zout. Teun was op weg naar huis. Op zijn rug: een kussensloop vol zout. Ook hij werd door de Duitsers opgepakt.

Hij kon praten als Brugman, van:

"Ik heb hier niets mee te maken, ik ben niet van St. Joost. Ik moet naar huis want mijn moeder is erg ziek. Ze zal sterven als ik niet thuis kom met dit zout." 't Hielp allemaal niets. Ook Teun moest met fiets en al mee.

Zo vertrokken we richting Schrevenhof. Al het vee werd bijeen gedreven en wij moesten zorgen dat dit vee heelhuids in..... Vlodrop kwam.

Achter de kerk in Vlodrop stopte de colonne. Op een gegeven moment dacht Teun dat de Duitsers niet goed opletten en hij ging er vandoor : op zijn fiets.

Mart Smeets was getuige van hetgeen zich toen afspeelde, want hij was op zoek naar een ontsnappingsmogelijkheid, en heeft dit als volgt verwoord:

"Twee Duitse soldaten zagen Teun langsfietsen en hij hoorde dat de ene soldaat zei zal ik hem neerschieten, waarop zijn compagnon antwoordde dat lukt je toch niet. Het werd in enkele seconden een luguber spel waarbij de eerste soldaat opmerkte dat zul je wel zien, hij legde zijn

karabijn aan op een weipaal en er klonken enkele schoten en de fietser viel van zijn fiets en volgens mij dachten de soldaten dat hij dekking zocht, maar zij ontdekten al vlug dat hij dood was”

Mart wist toen nog niet dat het om Teun Op het Veld ging want hij kende Teun niet. Hij heeft dit naderhand pas gehoord.

Tjeu Op het Veld vertelde het verhaal dat, volgens zijn familie, Tieske naderhand te weten is gekomen wie Teun doodgeschoten had, het zou gaan om een inwoner van Waldfeucht, maar Tieske heeft nooit de naam willen noemen uit respect voor de overige familieleden van die soldaat.

Naar aanleiding van dit gegeven merkt Mart op dat dit zou kunnen want ze spraken “grensduits” Teun zou ook toestemming hebben gekregen om naar huis te gaan, des te droeviger is het gebeuren hierdoor.

Hij is later met paard en kar vervoerd naar Maria Hoop en begraven op 't kerkhof aldaar.

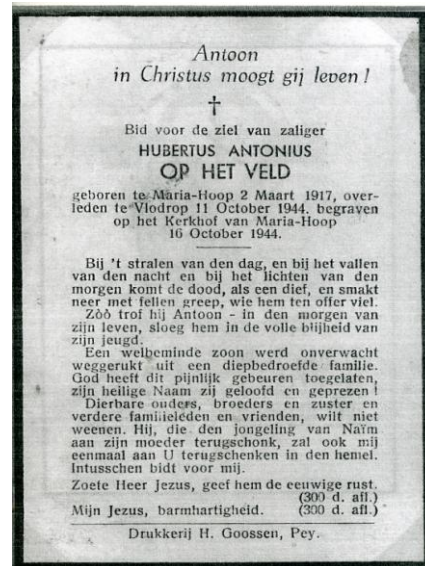
't Graf is nu geruimd en de steen vinden we terug in de tuin van Tjeu op het Veld een zoon van de oudste broer van Teun, Graad.

Zijn verloofde Anna liep achter de kar, zij zouden in mei 1945 gaan trouwen. Naderhand heeft Anna verkering gekregen en is ook getrouwd met Lei Op het Veld een broer van Teun.

Teun zijn naam staat voor altijd vermeld op het Vredesmonument bij het gemeentehuis in Echt. Toen Teun begraven werd kon Ties de begrafenis niet bijwonen omdat hij behoorlijk zwaar gewond was door granaatscherven die hij in zijn arm had gekregen. Hij heeft hier altijd veel moeite mee gehad.

Grafzerk van Teun Op het Veld, door Tjeu veilig gesteld

Bidprentje

Terug naar Vlodrop en het vervolgverhaal van Harie Janssen:

Alle mannen werden op een gegeven moment in een vrachtwagen geladen en toen ging 't richting...Hückelhoven. Daar werden ze in barakken ondergebracht. Allerlei werkzaamheden moesten ze daar verrichten. Harie heeft gewerkt bij boeren: aardappelen rooien, vee verzorgen en ga zo maar door. 's Morgens was er appèl en dan werden de taken verdeeld. Ze waren verdeeld in verschillende groepen. Harie (18 jaar en jonger) werd bij de 60 plussers geplaatst. Ze kregen niet veel te eten en wat ze kregen? Wij zouden ons schamen dit aan 't vee te geven. Op 'n gegeven

moment kregen ze boterhammen. Er lag een hele stapel. Naast de stapel stond een hond, natuurlijk een Duitse herder. Ieder mocht een boterham van de stapel afnemen. Deed je dat, dan was er niets aan de hand, Probeerde je stiekem twee boterhammen te pakken, dan nam die hond je te grazen. Daar hebben we ook het bombardement op Heinsberg gezien. Verschillende groepen werden daar naar toe gestuurd om te helpen en te ruimen.

Getreiterd werd je van 's morgens tot 's avonds. Op een gegeven moment hadden we een nieuwe commandant gekregen, een echte SS-er, nog vrij jong en een fanatieke kwelgeest.

Hij had aan 't front gevochten en was daar gewond geraakt. Toen was hij “verbannen” naar dit kamp.

Harie herinnert zich nog 't volgende voorval:

Op een dag moesten we 's morgens om half vier aantreden op de appèlplaats. In de sneeuw en bittere kou liet hij ons daar staan tot zeven uur. De “Awwe Jans” van de Hèngenderstraot was de rozenkrans aan 't bidden. “Wat is dat, “ vroeg de commandant. En hij pakte het kruis vast. “Dat is mijn God,” zei Jans. “Hitler is unsere God,” en hij trok het kruis van de rozenkrans en trapte 't kapot. Jans raapte de overblijfselen weer op.

Toevallig werd er die dag, tijdens het graven van de loopgraven, oorlogsmateriaal gevonden uit de 1e wereldoorlog. Dat werd naar de commandant gebracht en schoon gemaakt. Hoe 't precies gebeurd is, weet Harie niet te vertellen, maar er volgde een ontploffing en de commandant werd behoorlijk geraakt. Hij werd ernstig gewond aan zijn hand en zijn gelaat werd deerslijk verminkt. In Limburg zeggen ze dan: ”Jesuke straoftj drek en rechvaardig....”

Zo werd 't december 1944 en bijna kerstmis.

We werden weer eens op transport gesteld en deze keer zouden we verder Duitsland ingaan, in elk geval de Rijn over. Tussen Mönchen-Gladbach en Neuss bleef de vrachtauto steken. De Duitsers kregen hem niet meer aan de praat. Er zat niets anders op dan wachten op vervanging.

Tijdens een “plaspauze” zagen we de kans schoon weg te komen. Met z'n drieën wisten we aan de aandacht van de Duitsers te ontsnappen: Baerke van Koab Hannen, Mart Smeets en ikzelf.

Vies en vuil en vol ongedierte trachtten we naar huis te lopen. We konden alleen 's avonds en 's nachts lopen, overdag was natuurlijk te gevaarlijk. Dan moesten wij ons schuil houden, meestal in schuren van boerderijen. Deze tocht vol ontberingen heeft 3 dagen en nachten geduurd, zonder eten of drinken.

Zo kwamen we aan een riviertje, dat overgestoken moest worden. De bruggen werden natuurlijk bewaakt.

Van “sjanse” werd een vlot gemaakt. We waren bijna aan de overkant, toen Baerke er doorheen zakte.

Alles wat we nog aan kracht overhadden hebben we moeten gebruiken om Baerke uit de blubber te trekken. Toen Mart zich voorover boog vielen uit zijn hemd de kuch en een worst, die hij had “georganiseerd”, in het water. We hebben zo drie nachten gelopen.

Het volgende probleem diende zich aan bij de Roerbrug, die zwaar bewaakt werd. Hier kwam ook een oplossing voor, doordat we een boer zagen die stro aan het opladen was. We hebben hem gevraagd waar hij naar toe moest en dat was aan de overkant van de Roerbrug. Wij maakten een deal. Wij hielpen hem met de kar laden en dan mochten wij als verstekelingen onder het stro mee de Roer over. Zo kwamen wij op een veilige manier aan de overkant.

Harie vervolgt. Dicht bij de grens ontmoetten we “'ne goje pruus” en die heeft ons naar het klooster St. Ludwig gebracht. Vandaar zijn we via Montfort teruggekeerd naar de Brachterzie, tien dagen voor Kerstmis. En thuis? Thuis waren 48 personen geëvacueerd. Ik heb me daar schuil gehouden tot 22 januari. Toen werd ook de Brachterzie bevrijd.

Een anekdote van Mart willen we nog toevoegen:

“In de periode tussen Kerstmis en de bevrijding op 22 januari 1945 stond er op zekere morgen een Vaars (dit is een koe) bij ons aan de varkenstal bij de boerderij op de Brachterzie, die aan de aandacht van de Duitsers ontsnapt was. De varkenstal was leeg want de “Deutsche Schweinen” hadden onze varkens gevorderd. Mijn broer en ik loodsten de vaars naar binnen. Vader was er niet zo blij mee, maar wij konden hem er toch van overtuigen dat we die koe zouden slachten. We hadden zowat 40 evacués en de monden moesten toch gevuld worden. Samen met mijn broer hebben we toen een “Hallal” slachting verricht. Was best spannend maar ik wist wat hongerlijden was. Het grootste probleem was het vel van de koe aftrekken, dat is ons met vijf personen uiteindelijk gelukt. Onder de evacués was ook een slager zodat we tot aan de bevrijding wat vlees voor handen hadden.”

Harie heeft later nog 3 ½ jaar gediend. 2 ½ jaar hiervan heeft hij doorgebracht in het voormalige Ned. Indië.

**De Indiëgangers van St. Joost,
linksboven Harie Jansen, Broer v.d. Heyden, Toon Engelen,
Nol Jannssen, Pieke Geraads, Willy Hovens, Toon Hodzelmans,
Cor v.d. Heyden, Jan Dircks, Keub Montforts, Wiel Verheesen,
Laatsgenoemde is vrijgesteld.**

We wensen hem een voorspoedige revalidatie toe, zodat hij weer snel kan terugkeren naar zijn vertrouwde omgeving in Roosteren.

Nawoord:

Via Tjeu Op het Veld hebben wij de uitnodiging gekregen om eens op bezoek te gaan bij tante Merieke die inmiddels 88 jaar is en op Koningsbosch woont, omdat ze graag eens over dit voorval wil vertellen. Na al die jaren waarin ze nooit heeft geweten hoe haar broer precies om het leven is gekomen.

Tante Merieke heeft ons de foto's van Teun ter beschikking gesteld.

©: Pejjerlandj Piet Aben/René Rutten